TEMA: Kvæg (Kvægkongressen 2021)

Kviehotel:

- Jeg kan selv bestemme, om jeg vil være i niveau 1 eller 2, og det er fuldstændig vanvittigt

Arkivfoto Tenna Bang

Et stort kviehotel blev i januar 2019 ramt af salmonella. I dag er stedet i niveau 1, og tager på eget initiativ blodprøver af dyrene, som en del af deres overvågningsstrategi. Det betyder en risiko for at komme i niveau 2, med blandt andet offentligt tilsyn til følge. Ejeren føler det som en straf, når det eneste han ønsker er at komme helt af med salmonella.

Af **Tenna Bang**
98 32 70 74 - teba@effektivtlandbrug.dk

aktuelt tema

En af dem, som har haft salmonellareglerne tæt inde på livet, er en landmand, som ikke ønsker at stå frem ved navn.

Han er foruden mælkeproducent ejer af et stort kviehotel, som foruden sine egne dyr modtager kvier fra fire forskellige besætninger.

I januar 2019 blev han kontaktet af en af sine leverandører, som fortalte, at der ikke kom flere kvier fra ham, for han havde fået konstateret salmonella i sin malkekvægsbesætning.

Valgte selv at tage blodprøver

Ejeren af kviehotellet valgte at tage en række blodprøver af de kvier, som kviehotellet havde modtaget fra den pågældende besætning. Det resulterede i, at kviehotellet kom i niveau 2 med offentligt tilsyn og endnu flere prøver til følge.

- Selvfølgelig skal vi være i niveau 2, når vi har salmonella. Men jeg synes, at det er fuldstændig vanvittigt, at jeg dengang selv kunne vælge, om jeg ville være i niveau 1 eller niveau 2. Der var intet krav om, at jeg skulle tage blodprøver, så jeg kunne bare lade være og forblive i niveau 1, siger landmanden.

Men det kunne han ikke overfor sig selv og sine kunder.

- Jeg var ikke i tvivl. Havde jeg ikke gjort noget, havde jeg også risikeret, at salmonellaen ville brede sig ud i alle fem besætninger – min egen plus de andre kunder, forklarer han, som gennem hele forløbet har holdt sin egen malkekvægsbesætning i niveau 1.

3.700 blodprøver på to år

Den dag i dag overvåges kviehotellet stadig med blodprøver.

- Vi har taget 3.700 blodprøver siden januar 2019.

Blodprøver som kviehotellet selv betaler.

- Jeg kunne vælge, at leverandørerne af kvier skal være med til at betale for prøverne, men det synes jeg ikke, jeg kan, for de er jo heller ikke ansvarlige for, at en tredje mand har bragt salmonella ind på mit kviehotel. De er jo uforskyldt, lige så vel som jeg måske også er det, siger ejeren af kviehotellet, som vurderer, at regningen for at have fået salmonella ind på stedet er løbet op i over en million kroner siden januar 2019.

De kvier, som når grænseværdien, bliver enten slagtet elle eksporteret. En beslutning som ejeren af den enkelte kvie tager.

Bestemmer selv niveau

Kviehotellet er lige nu der i forløbet, hvor færre og færre kvier når grænseværdien for salmonella, og derfor tror ejeren af stedet heller ikke, at de kommende salmonella-stramninger vil få nogen praktisk betydning for ham, da han forventer at være fuldstændig fri for salmonella til sommer.

Alligevel hilser han især et tiltag meget velkommen, nemlig at der bliver krav om, at blodprøverne skal tages af dyr i flere aldersgrupper.

- Det har været for nemt at krybe udenom for at forblive i niveau 1, selvom man reelt ikke burde være det, siger han og henviser til de krav han selv blev mødt af.

- Det har jo næsten været valgfrit for os, om vi ville være i niveau 1 eller niveau 2. Der var en regel om, at vi skulle tage nogle statusblodprøver på kviehotellet, når vi var i niveau 2. Det var blodprøver af de otte yngste dyr over tre måneder, som havde været her i minimum en måned. Hvis de otte prøver var ok, så var hele besætningen fri. Det vil sige, at hvis vi udelukkende tog de otte prøver, så var vi hele tiden fri, for vi havde ingen smitte ved de yngste, for det var jo dem, der kom ind udefra og smitten var her på stedet, siger landmanden.

Ny bekendtgørelse er et skridt i den rigtige retning

Han oplever, at kravet om blodprøvetagning, hvor der skal tages 8-25 blodprøver af kalve mellem tre til seks måneder, og når de er tilfredsstillende, skal tages 30 blodprøver af dyr mellem 6-24 måneder, er et skridt i den rigtige retning for at sikre, at besætninger i niveau 1 i virkeligheden også er i niveau 1.

- Hvis ikke jeg var en samvittighedsfuld mand, som tænkte, at nu skal vi gøre tingene rigtigt, så kunne jeg for det første stoppe med at tage blodprøver, fordi jeg er i niveau 1. Jeg kunne også vælge at sælge de dyr, som har forhøjet tal, til min nabo, fordi jeg er i niveau 1.

- Det er vanvittigt, hvis man gerne vil salmonella til livs, lyder det.

Landmanden tester i dag alle de dyr, der kommer ind, og holder dem i en karantænestald, indtil der foreligger et negativt svar. Samtidig testes alle dyr efter de gældende regler og igen inden de sendes hjem igen.

Overvågning af enkeltdyr

Landmanden opfordrer til, at der bliver en øget overvågning af enkeltdyr med forhøjet salmonellaværdi for at undgå, at de for eksempel sælges til andre kvægbrugere.

- Det kunne jeg ikke finde på, men det er jeg desværre bange for, at der er andre, der kan. Så vi er simpelthen nødt til at vide, hvad der sker med de dyr, som har forhøjet tal. For hvis man har et dyr med forhøjede tal, så synes jeg ikke reelt, at man kan være i niveau 1, siger han.

- Jeg ved også godt, at det her måske ikke er så populært at sige, for det gør det mere vanskeligt at have udfordringer med salmonella, konstaterer han og gør opmærksom på, at det på ingen måder er umuligt at have et større overblik over enkeltdyr, da et hvert dyr har øremærke i, og alt flytning af dyret registreres.

Niveaufordeling

Ejeren af kviehotellet synes, at det er mærkeligt, at der i den kommende bekendtgørelse ligges op til, at enten er man i niveau 1 eller også er man i niveau 2. Han synes, at der er en enorm stor forskel på, om man har toppet kurven, bekæmper effektivt og sætter dyr ud med for høje tal, sammenlignet med der hvor kviehotellet er i dag, hvor de er på vej ud af salmonella, og hvor de alene selv overvåger status med blodprøver, som en del af deres strategi.

- Jeg har valgt den overvågningsstrategi, fordi jeg gerne vil af med salmonella. Derfor bliver jeg overrasket og forvirret over, når der hver gang vores status ændres, sættes det helt store apparat i gang. Den her overvågning gør, at vores status svinger hele tiden, fordi vi aktivt tager blodprøver. Hver gang vi ryger i niveau 2, så kommer der offentligt tilsyn, og der kommer nogle ud og kontrollere os og de andre besætninger, som leverer dyr til os. Og alle mine kunder får breve om, at vi er under offentligt tilsyn.

Føler sig straffet

Kviehotelejeren håber på, at der med den kommende bekendtgørelse kommer en større opbakning.

- Jeg synes, der har været så mange vanvittige ting at finde ud af med de her regler, når man lige pludselig står midt i det. Det her med, at det er mit valg. Jeg vælger, om jeg vil tage nogle blodprøver nu, og jeg ved, at hvis jeg tager dem, så er der risiko for, at jeg går i niveau 2. Den der effektive opbakning til, at nu går vi ind i det her 100 procent, den har jeg ikke følt. Fordi, hver gang jeg tager en blodprøve, så risikerer jeg at gå i niveau 2, og føler det som en straf med alt det der følger med. Jeg tager jo blodprøverne for at komme ud af salmonella. Jeg kunne jo igen bare lade være.

Automatisering af info

Privatrådgiver Kurt Skovsted, Skovsted Agro og ejeren af det store kviehotel, som i januar 2019 blev ramt af salmonella, undrer sig over, at der er forskel på om et kviehotel rammes af salmonella eller om det er en malkekvægsbesætning, som leverer sine kvier til hotel, som rammes, i forhold til, hvordan man får besked.

- Får et kviehotel salmonella går der straks besked ud til dem, der leverer kvier dertil, om at kviehotellet har fået salmonella. Det sker helt automatisk og uden, at ejeren af kviehotellet skal foretage sig noget. Anderledes er det, hvis det er en af kvie-leverandørerne, hvis besætning bliver ramt af salmonella. Her har mælkeproducenten pligt til at oplyse det til kviehotellet, men der sker intet automatisk, forklarer Kurt Skovsted.

Han tror ikke, at mælkeproducenter af ond vilje vil undlade at videregive den information til kviehotellet, med risiko for, at ikke bare kviehotellet, men også de besætninger, som har kvier på stedet, smittes.

- Hvis ikke kviehotellet får besked af mælkeproducenten tror jeg, at det er fordi, at mælkeproducenten er uvidende om, at den slags informationer ikke deles helt automatisk gennem E-Boks, som det gør, hvis det er kviehotellet som rammes, siger Kurt Skovsted, som heller ikke kan lade være med at dvæle ved tanken om, at økonomiske udfordringer, efter hans mening, kan være grundlaget for, at en mælkeproducent ikke fortæller sit kviehotel, at besætningen har fået salmonella.

Kurt Skovsted undrer sig over, at informationerne fra mælkeproducenten ikke videregives til kviehotellet automatisk.

I tilfældet på det store kviehotel, som i januar 2019 blev ramt af salmonella, ville ejerne gerne, at informationen fra malkekvægsbesætningen var sket automatisk, så han havde fået beskeden tidligere og måske kunnet have bremset udviklingen tidligere.

Her var der ikke tale om, at mælkeproducenten undlod at videregive oplysningen, men som kviehotels ejeren siger, kunne manden måske godt have informeret ham noget før.

En ting, som med en automatisering, ville ske helt af sig selv. Kurt Skovsted henviser til svinebranchen, hvor det er almindelig praksis mellem slagtesvineproducet og smågriseleverandør.

FAGLIGE TEMAER
Kontakt: Jacob Lund-Larsen
jll@effektivtlandbrug.dk
61 20 95 82

aktuelt tema

Rådgiver:

- Salmonella stramningerne skal gennemtænkes igen

Gebyrbelagt kontrol og øget prøvetagning er ikke vejen frem mod et salmonellafrit Danmark, hvis man spørger den private rådgiver Kurt Skovsted, som driver rådgivningsvirksomheden Skovsted Agro. Han sætter spørgsmålstegn ved, om et salmonellafrit Danmark overhoved er et mål, der er realistisk, eller om man allerede nu bør acceptere et vist niveau i dansk kvægbrug.

Af **Tenna Bang**
98 32 70 74
teba@effektivtlandbrug.dk

aktuelt tema Den private rådgivningsvirksomhed Skovsted Agro, Viborg, råber vagt i geværet overfor de udmeldinger, der indtil nu er kommet for stramninger af salmonella dublin-bekendtgørelsen.

Her er der blandt andet lagt op til gebyrbelagt kontrol af ejendomme i niveau 2 samt øget prøvetagning.

- Jeg tror ikke på, at mere kontrol og flere krav er vejen at gå. Og jeg er oprigtig bange for, at det kommer til at prelle mere af, siger Kurt Skovsted.

Der er kun landmanden til at betale

I hans ører lyder stramningerne, som noget, der i den grad kommer til at koste penge, og han påpeger, at der kun er en til at betale, og det er landmanden.

- Og de får vel og mærket ikke mere for mælken eller kødet, siger han og frygter, at stramningerne vil komme til at koste den enkelte landmand helt op imod 5 øre pr. kg mælk for øget prøvetagning og gebyrbelagt kontrol.

Et er pengene, noget andet er, om tiltagene så overhovedet virker.

- Jeg frygter, at vi om fem år har brugt helt ukristeligt mange penge på det her, men ikke er nået ret meget længere, siger han.

Hvorfor skal vi af med salmonella?

Kurt Skovsted har ikke en opskrift på, hvordan man reducerer sygdommen i Danmark. Og sætter også spørgsmålstegn ved, om den skal det, eller det er økonomisk for dyrt i forhold til, hvad man kan få ud af det.

Han mener, at man i første omgang bør se på, hvilken betydning salmonella har for både dansk kvægbrug og folkesundheden. Og derefter finde ud af, om det er nødvendigt med et salmonellafrit Danmark.

- Jeg synes, man skal stoppe op og sige okay, for de her ukristelig mange penge, som bliver brugt på det her, skal vi leve med salmonella? Og kan vi leve med salmonella?

- Kan vi tillade os det her (stramninger af bekæmpelsesplan, red.) overfor landmanden, og hvorfor er det egentlig, vi gør det? Er det med hånden på hjertet for at bekæmpe salmonella, eller er det for at lukke munden på politikerne, fordi salmonella lyder frygteligt, spørger Kurt Skovsted og gør opmærksom på, at der ikke er en EU-lovgivning på området.

- Jeg frygter, at vi om fem år har brugt helt ukristeligt mange penge på det her, men ikke er nået ret meget længere, siger Kurt Skovsted, Skovsted Agro. Foto: Tenna Bang

Målet er ikke realistisk

Den private rådgiver tror ikke, at et mål om et salmonella-frit Danmark er realistisk og har spurgt en dyrlæge til råds om, hvorvidt det kan lade sig gøre.

- Dyrlægen mener, at den eneste måde at få udryddet salmonella, hvis man ikke vil acceptere et vist niveau, er ved en total sanering af de ramte besætninger. Og så skal stalden stå tom i 12 måneder. Så spørger jeg lige, hvor mange mælkeproducenter har råd til at lade deres anlæg stå tomt i 12 måneder? Jeg tvivler på, at der overhoved er nogen, siger Kurt Skovsted.

Han underkender ikke, at salmonella kan have store økonomiske konsekvenser for den enkelte landmand, men kender også flere, som lever med salmonella uden at mærke det i deres besætning.

- Jeg siger ikke, at vi bare skal lade stå til, og jeg siger heller ikke, at vi ikke skal have et mål om at udrydde salmonella, men jeg synes, tiden er inde til at sætte sig ned og tænke det hele igennem, lyder det.

Fagfolkene skal inddrages

Kurt Skovsted så gerne, at fagligheden i langt højere grad bliver inddraget.

- Det er ikke for at gøre noget på et billigt grundlag, men vi har med minkene lige haft et eksempel på, at der er nogen myndigheder, der bestemmer uden at inddrage fagligheden. Derfor bør vi tage dialogen nu. Fødevarestyrelsen er i mine øjne ikke fagfolk, det er en myndighed. Fagfolk er dem, der arbejder med det her til daglig. Selvfølgelig skal man også have fat i for eksempel Københavns Universitet, men man er simpelthen også nødt til at have fat i dem, der arbejder med det her til daglig. Det er Arla, Danish Crown og lignende. Og så er det selvfølgelig fagdyrlæger og landmændene. Man kan jo også banke på ind til svineproducenterne og spørge, hvordan de har gjort, opfordrer Kurt Skovsted.

Oplysning og forebyggelse

Kurt Skovsted mener, at man kan komme langt længere i salmonella-indsatsen med oplysning og forebyggelse end blandt andet mere kontrol.

Han forslår, at der bliver sat langt større fokus på, hvordan salmonella overhovedet kommer ind i besætningen, og hvordan det spredes, og at landmændene får en forståelse for, hvad det kan have af konsekvenser i deres besætning nu og over tid, for deres nabo og for den generelle folkesundhed.

- Bare sådan en ting som et dyrskue. Landmanden skal vide, om der er en risiko ved at tage sit raske dyr med på dyrskue, når det kommer til at stå ved siden af et dyr, som ligger lige under grænseværdien. Er der en risiko for, at han får salmonella med hjem? Og hvad skal der i grunden til for at udløse salmonella? Jeg synes, at vi er nået til et punkt, hvor de her stramninger er alt for vidtgående i forhold til, hvor lidt vi i grunden ved om sygdommen, lyder det.

Kampagner fastholder fokus

Et konkret forslag fra den private rådgiver om at omstrukturere nogle af »salmonella-pengene« er at sætte endnu mere fokus på hygiejne og smittebeskyttelse. I hans dagligdag oplever han, at de kampagner, der sendes ud, fra blandt andet Seges, de virker, og landmændene får fornyet fokus på et specifikt område.

- At man lige får sat fokus på, at når der kommer besøg, ja så er det ikke den besøgendes gummistøvler men de gummistøvler, der er på stedet, der benyttes. Og det gælder også dyrlægen og inseminøren. Den vognmand, der kommer og henter slagtedyr, han pålæsser ved vejen fra udleveringsvognen, ligesom vi gør med grisene. De steder, hvor man henter slagtedyr via foderbordet, jamen, der beder man selv om, at der skal blive udfordringer, siger Kurt Skovsted.

Han er sikker på, at et fornyet fokus på hygiejne og smittebeskyttelse vil kunne nedbringe salmonellaniveauet fra det niveau, det er i dag.

Rækkefølgen skal ændres

Kurt Skovsted har fuld tiltro til, at den enkelte landmand er villig til at gøre rigtig meget.

- Der er jo ingen landmænd, som får salmonella ind på deres ejendom med vilje, og enhver landmand med respekt for sig selv er også villig til at gøre en stor indsats for at komme af med det igen uden, at der kommer mere kontrol. Landmandskollegaerne imellem skal blive enige om, at nu tænker vi os om, og det tror jeg er realistisk, når de kender konsekvenserne af at lade være. Kvægbruget er udfordret i disse år, og det er ikke nu, man skal sætte ind med for eksempel gebyrbelagt kontrol og øget prøvetagning. Det har vi simpelthen ikke råd til, siger rådgiveren.

- Med det her opildner vi til, at salmonella er et kæmpe problem, og det synes jeg ikke er nødvendigt, når vi i bund og grund ikke har bedre styr på det. I de forkerte hænder og i de forkerte ører, så kan det her blive drejet. Og så kan vi godt stille os op på ølkassen og fortælle, at sådan er det ikke, og det passer ikke, men vi udgør bare et mindretal. Derfor bør vi i første omgang sætte os ned og få bedre styr på, hvilken betydning salmonella har for dansk kvægbrug og folkesundheden, og først derefter træffe en beslutning om hvilken vej vi bør gå.